

EFTER RUINEN

EN NEKROLOG VED DDR'S BORTGANG

AF LARS K. CHRISTENSEN

”Opstanden af ruiner” hedder det i første linje af DDRs nationalsang - som fra og med i dag er en sang uden nation. Og en kendsgerning er det, at der ved en utrolig arbejdsindsats fra befolkningen rejste sig en ”arbejder- og bondestat” af de tyske ruindynger, en stat, som trods alt nåede langt på visse områder.

DDR og Forbundsrepublikken forholder sig ikke kun til hinanden som Trabant til BMW, sådan som de danske medier ynder at fremstille det. Således er hospitalsophold stadigvæk noget, man forsikrer sig imod, børnehaver en privatsag og abort nærmest halv-illegalt i BRD - på trods af det dollarfinansierede Wirtschaftswunder.

Den lige og sikre adgang til en række grundlæggende sociale og kulturelle goder er et af de resultater, som DDR-staten faktisk med rette kunne bryste sig af. Et andet var viljen til et reelt og dybtgående opgør med den fascistiske fortid.

Men opbygningen blev unægtelig også præget af byggesjusk - ikke blot i tagkonstruktionen, men langt ned i fundamentet. De økonomiske fremskridt skulle sikres for enhver pris, også selv om prisen var en voldsom miljøødelæggelse. Og for at sikre produktionen og økonomien måtte man sikre den politiske enhed. Snart blev kritik til antisocialistisk virksomhed, og dekretter erstattede diskussionen.

STASI’erne og stanken fra forureningen blev de to konkrete billeder på, at DDR var blevet en karikatur af Engels’ smukke vision om socialismen som ”menneskehedens forsoning med sig selv og med naturen”. Konformitet og planmål havde sejret over visionerne – revolutionen havde ædt sine egne.

Derfor var begivenhederne i efteråret 1989 både uundgåelige og nødvendige. Det sørgelige er så blot, at også denne revolution åd sine egne – ikke på 40 år, men på få måneder. Snart var de oprindelige oprørere, de som havde modet til at råbe op, da det stadig kostede noget, kørt ud på et sidespor. I stedet blev scenen overtaget af Bonns betalte kræmmere. Væk var visionerne om demokratisk, selvforvaltet og økologisk socialisme. Nu gjaldt det om at få overstået ophørsudsalget, så Øst hurtigst muligt kunne blive en billig kopi af Vest.

Inden den vesteuropæiske venstrefløj kommer for godt i gang med fordømmelse af DDR-borgerne, som efter sigende stemte med maven frem for med hovedet, bør vi dog nok tænke os om en ekstra gang. Det er jo ikke os, der har måttet leve med familier adskilt af pigtråd, rige onkler på besøg ”derovre fra”, drømmen om blot en enkelt gang at kunne rejse vestpå...

Som Bertolt Brecht sagde det ved en anden lejlighed: ”Hvis de ledende er utilfredse med folket, kan de jo blot vælge sig et nyt”. Vi vesteuropæiske socialister har ingen moralsk ret til at tale hånligt om og fordømme DDR-borgerne, fordi de valgte den virkeliggjorte kapitalisme her og nu, frem for en usikker, forbedret udgave af socialismen. På den anden side har vi heller ingen pligt til at være begejstrede for det.

Det, som DDRs bortgang kan lære os, er, at vi skal slippe illusionerne og i stedet holde fast i visionerne. Væk med illusionerne om, at sange og symboler kan gøre det ud for socialisme. Socialisme er først og fremmest den konkrete forbedring af folks liv: Større social tryghed, mere demokrati, renere produktion. Det er målestokken – ikke antallet af røde faner. På den anden side skal vi også vogte os for at glemme visionerne. Den levende diskussion om mål og midler må aldrig skydes til side, fordi den måske kan forstyrre planmålene for traktorproduktionen.

I vores del af verden fortsætter svineriet med mennesker og natur. Hvis erfaringerne fra DDR har gjort os en lille smule klogere på, hvad vi kan og bør gøre ved det, så har landet ikke levet forgæves.

Første gang publiceret i *Land og Folk*, 3.10. 1990.

Denne udgave: www.christianehoej.dk

Må benyttes til ikke-kommercielle formål og med angivelse af kilde, som anført i

[Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

